

VIKINGABYN STORHOLMEN

Barnverksamhet i vikingabyn Storholmen

Levande historia

Levande historia är ett spännande sätt för barn och ungdomar att bekanta sig med forntiden. Genom att kunna uppleva en svunnen tid med smak, doft, syn, hörsel och känsel blir kunskapen förankrad i kroppen.

Målet med storholmens barnverksamhet är att ge en möjlighet att med alla sina sinnen få en upplevelse av hur livet kunde ha sett sig för tusen år sedan. Att lära ut kunskap om vikingatiden, att ge lust till att lära mer om historia, och att motverka fördomar är vikingabyn Storholmens viktigaste uppgifter.

Hur kan vi veta någonting om vikingarnas liv? Det finns små pusselbitar kvar, för få för att lägga hela pusslet men nog för att i alla fall ge en aning om hur livet kan ha sett sig här för tusen år sedan.

För att skapa sig en bild av vikingatiden måste man ta till en rad källor och tvärvetenskapliga rön. Det krävs även fantasi och inlevelseförmåga och jämförelser både i tid och rum. Det krävs även att man provar sig fram och gör rekonstruktioner.

Historia kan användas som ett bollplank till våra egna liv och ge perspektiv på vår samtid. Att själv prova att spinna en tunn tråd på en slända ger en respekt och en förståelse för det arbete som ligger bakom material och kläder som vi idag tar för givet.

Levandegörande historieundervisning är ett bra komplement till traditionellt lärande. Att se en sländrissa bakom glas i sin monter på museet får en helt annan, djupare innebörd om man fått prova på konsten att spinna själv.

Den experimentella arkeologin, det handgripliga lärandet, ger annan kunskap än det vi läser eller ser på bild. Det fragmentariska fyndet av exempelvis en benflöjt kan inte självt tala eller sjunga sin berättelse. Men genom att göra en kopia av flöjten så kan vi höra flöjtens röst igen, den lite hesa, spröda tonen, även om vi inte vet vilken melodi den en gång sjöng!

Storholmens historiska program bygger på levandegörandets pedagogik och är inspirerade av Kalmar läns museums arbete. Museet fick år 2000 ett statligt uppdrag att sprida sin pedagogiska modell av upplevelsebaserat lärande i landet. Storholmen ingår i nätverket NOAM, som är ett nordiskt nätverk för Sveriges arkeologiska friluftsmuseer. I nätverket ingår ungefär trettio fornbyar och museer. Nätverkets syfte är att på ett praktiskt sätt ge människor i alla åldrar och från olika bakgrund, inblick i kulturhistoria genom att själva få utföra forntida hantverk och sysslor. Levande historia kan sägas vara de arkeologiska friluftsmuseernas eget sätt att föra fram och dela med sig av sitt kunnande till besökaren. Denna form av upplevelsebaserat lärande har under senare år även adopterats av de traditionella museerna, och medlemmar i nätverket är även Historiska museet, Kalmar Läns museum och Eketorps fornborg.

Vi brukar rekommendera att skolklasser arbetat med vikingatiden innan besöket i vikingabyn, det fördjupar och berikar upplevelsen, men det går också bra att komma utan förkunskaper. Det är också tacksamt att följa upp besöket med ett skolarbete om vikingatiden

barnen provar att göra vikingatida glaspärlor i tidsenlig kupolugn byggd av lera och kobajs. Ugnen blir 1000 grader varm med hjälp av träkol och en bälg.

Vikingabyn har bedrivit barnverksamhet i olika former sedan 1997. Det är en resurskrävande kulturverksamhet som vi värnar om och är stolta över. Därför kämpar vi vidare år efter år och söker hela tiden nya ekonomiska lösningar för att kunna fortsätta med denna verksamhet för barn och ungdomar.

T.v. Två barn från Vikingabyns stödförening roar sig med en rekonstruerad benflöjt.

Vikingabyn Storholmen är vackert belägen vid sjön Erken. Människor har under hela järnåldern befolkat området runt sjön och en rad spännande arkeologiska fynd har gjorts i trakten.

Alldeles invid vikingabyn ligger Norra Malma naturreservat och ett stort gravfält från yngre järnålder/vikingatid. Gravkullarna omges av månghundraåriga knotiga ekar. Vi använder oss av gravfältet i våra skolprogram.

Ett dagsbesök hos oss brukar inledas med att barnen ledsagas genom gravfältet på väg ner till vikingabyn. Vi berättar om gravarna, hur man tänkte kring döden och livet efter detta och hur det kan ha gått till när någon sörjd närstående gick till den sista vilan för mer än tusen år sedan.

Det brukar även väcka tankar till situationer i barnens samtid och hur vi begraver och sörjer våra döda idag. De funderar även över arkeologens arbete. Får man gräva upp en annan människa? Är det skillnad om graven är 1000 år eller 100 år?

Innan vi går ner till byn brukar vi göra en ceremoni i ekbacken där barnen delas in i de grupper som ska hantverka och göra olika aktiviteter under dagen. Vi kallar dessa grupper för "ätter", familjer. Barnen som hamnar i samma ätt tillhör för resten av dagen samma familj och ska samarbeta med dagens sysslor och lekar.

Väl i byn möts de av byns hövding och andra vikingar. De samlas på tunet för att prova på olika lekar som finns beskrivna i den isländska Eddan eller som är bevarade i lektraditionen. Det är rövkrok, domarring, sparka bläse, släkäpp, tuppåfäktning med mera!

Lekarna tjänar flera pedagogiska syften. Barnen får spritta av sig all energi och anspänning inför besöket och vi får en möjlighet att känna på gruppen och möjlighet att se om någon är utanför eller om det finns grupperingar. Då kan man med lekens hjälp lösa upp de identiteter barnen kom med och ge dem möjlighet att göra och vara på ett sätt de inte vanligtvis är. Den blyga killen eller tjejen kanske får spela huvudrollen. Den söta tjejen får ta i och vara stark.

Efter de livliga lekarna behövs en stunds vila. Medhavd matsäck äts vid elden. Samtidigt ges tillfälle att utforska omgivningen eller titta på utställningen "Vikingaliv".

Sedan fortsätter dagen med en rad olika vikingatida hantverk och sysslor, exempelvis tovning, glaspärlemakeri, smide och brödbakning. Aktiviteterna varierar beroende på gruppens storlek, barnens ålder, samt väder och vind.

Genom hantverken ges barnen möjlighet att reflektera över den möda som krävdes för att hålla sig med saker som vi idag tar för givet. Att själv få klara av att tänada en eld utan tändstickor eller tillverka något med egna händer ger ofta en alldeles särskild tillfredsställelse.

Som avslutning dansas livliga vikingadanser till trummans rytm. Barnen får se och höra forntida musikinstrument, och blåsa i lurarna om de vill.

T.v. Pojke som fått låna hirdledarens stridsmundering. T.h. Byns uppskattade stångåfäktning.

Vi erbjuder också övernattningsprogram och specialkomponerade program för barn och ungdom. Under en vistelse i vikingabyn med övernattningsprogram får barnen en mer fördjupad vistelse i vikingatiden. Deltagarna övernattar i miljön och får leva vikingaliv med alla de vardagssysslor och hantverk som det innebär och får laga sin egen mat på tidsenligt vis.

